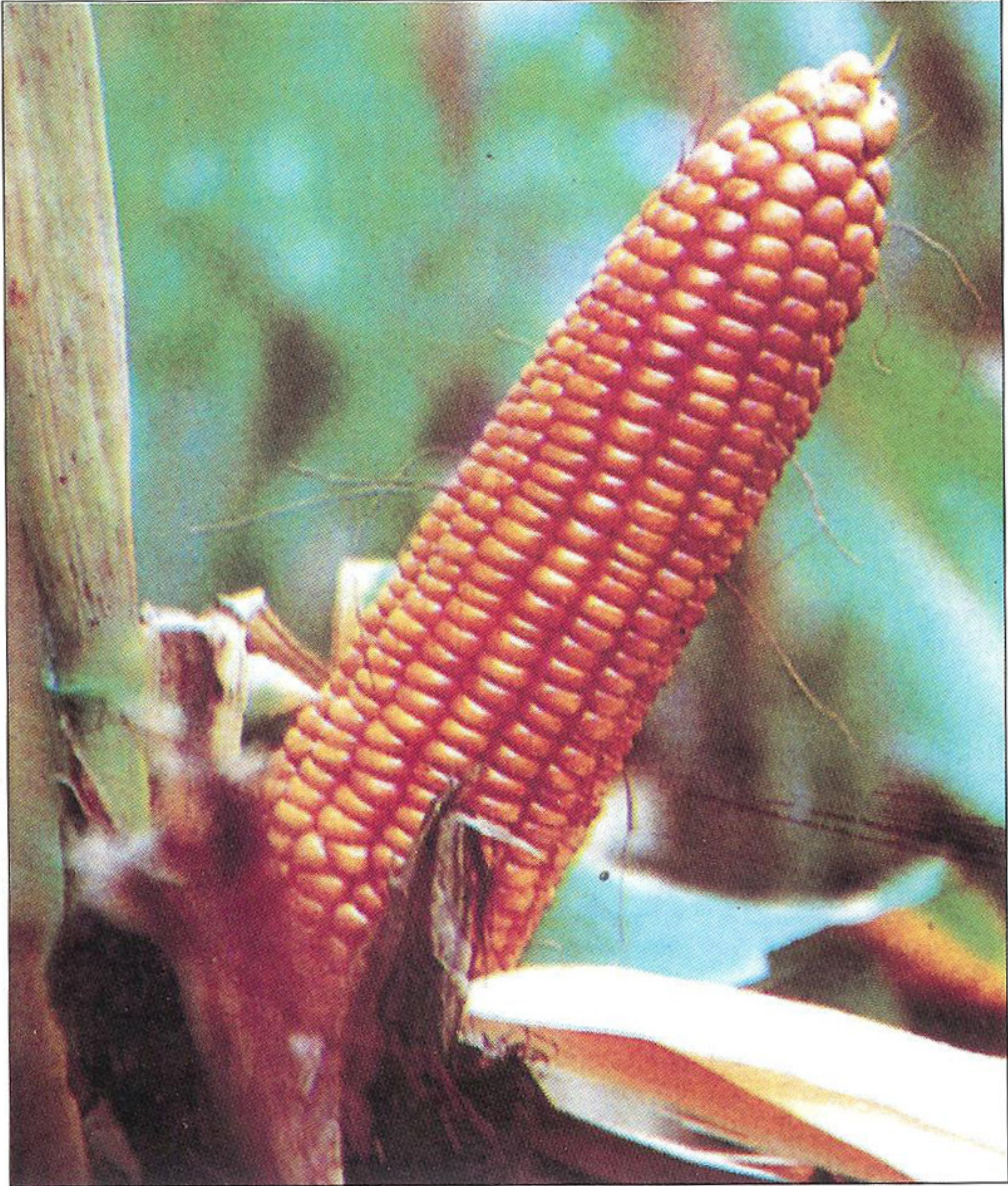

ដំណាំព្រៃឧស

គំរោងគណនានកម្មវិធី ធនាគារ អភិវឌ្ឍន៍ អាស៊ី

(ADB) លេខ 1445.CAM (SF)

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

លេខ : ១ ឆ្នាំ ២០០៣

I. ស្ថានភាពដំណាំពោតនៅប្រទេសកម្ពុជា :

ពោតគឺជាដំណាំដែលគេបានស្គាល់តាំងពីសតវត្សរ៍ទី១៧ ហើយ
គេបានដាំលើផ្ទៃដីតូចៗនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ទុកដូចជា អាហារសំរាប់
បំពេញលើអាហារដទៃទៀត ។ អាហារនេះមានសារៈសំខាន់ឡើង
ដល់ថ្នាក់ជាតិកំរិត ១៩១០ ដែលពារាំងបានទិញពោតក្នុងចំនួនច្រើន
ពីប្រទេសក្រៅដែលនៅក្រោមចំណុះរបស់ខ្លួន ដើម្បីយកទៅធ្វើចំណី
សត្វ ។

ទ.ណ.ជ.ក AIDOC
Code: _____
Date: _____
Donated by: _____
គឺនៅក្នុងប្រភេទពោតស

ពោតទាំងអស់ដែលដាំដុះពីដំបូង
គ្រាប់មូលរឹង ឬ ទន់ និងមានរយៈពេលវិវត្តខ្លី " ៩០ ថ្ងៃ " ។ ពោតស
គេហូបជាពោតស្មោរ ឬ លិងតាំងពីនៅខ្ចីរហូតដល់ទុំ ឬ ធ្វើនំផ្សេងៗវា
បង្កើតជាពាណិជ្ជកម្ម តាមភូមិភាគ និងជនបទជិតខាង ។

រីឯពោតក្រហម លេចចេញមកក្រោយឆ្នាំ ១៩២១ ការកាត់ពូជ
ដោយឯងៗ រវាងពោតចូលពីក្នុងកឹង និងអាមេរិកខាងត្បូង បន្ទាប់មក
ទៀតការបង្កាត់ពូជដោយក្រសួងកសិកម្មក្នុងរវាងឆ្នាំ១៩៣០ បង្កើតបាន
ពោតក្រហមខ្មែរ ដើមខ្ពស់រយៈពេលវិវត្តខ្លី " ៩០ ថ្ងៃ " ផ្ទៃរាងមូល តូច
ខាងចុង ប្រវែងប្រហែល ២០ ស.ម គ្រាប់ញឹកជំលូម ឬ តូច (តូចជាង
៨មម) មូលខាងលើ ពណ៌លឿងក្រមៅ ឬ ក្រហមស្មើទាំងអស់ វត្តមាន
នៃស្នាមធ្នូត និងខ្នងគ្រាប់ពណ៌ស ធ្វើឱ្យវាថយចុះតំលៃ។ ការប្រឹងប្រែង
កែលំអ ដោយបង្កាត់ពូជបានអនុវត្តធ្វើនៅភ្នំពេញ និងខេត្តកំពង់ចាម ។

ពោតផ្អែម មានប្រភពដើមពីអាមេរិក ដែលគេនិយមប្រើប្រាស់
ជាអាហារបន្ទាប់បន្សំ នៅពេលដែលផ្លែបានពេញលេញ ឬ ជាសម្លស៊ុប
ផ្សេងៗ ។ ពោតនេះមានពណ៌ក្រហមព្រលឹកនៅពេលទុំ ។

ពោតគឺជាដំណាំមួយយ៉ាងសំខាន់ក្នុងចំណោមដំណាំស្បៀង
សំខាន់ៗផ្សេងទៀត ។

យោងតាមល្បឿននៃផលិតកម្មពោត គេអាចសន្និដ្ឋានថា : ចាប់
ពីឆ្នាំ ២០០០ ទៅ ដំណាំពោតនឹងក្លាយជាដំណាំទី ១ ក្នុងពិភពលោក ។
ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៦ នៅកម្ពុជាផលិតកម្មដំណាំពោត បានកើនឡើងដល់
៦៣,៥ ពាន់តោន ។

II-សារៈប្រយោជន៍នៃដំណាំពោត :

ពោតជាដំណាំមួយប្រភេទយ៉ាងសំខាន់សំរាប់បំរើផលប្រយោជន៍
របស់មនុស្ស និងសត្វ ។ នៅក្នុងគ្រាប់ពោតមានផ្ទុកទៅដោយសារ
ជាតិផ្សេងៗ ដូចជា ជាតិទឹក ១០,៨% ជាតិប្រូតេអ៊ីន ១០% ជាតិ
ប្រេង ៤,៣% ជាតិកាបូអ៊ីត្រាត ៧៣,៤ % ជាតិវ៉ែ ១,៤ % ... ។ ល ។

១-ពោតជាចំណីអាហាររបស់មនុស្ស :

-ពោតត្រូវបានគេយកធ្វើជាអាហារប្រចាំថ្ងៃសំរាប់ប្រទេសមួយ
ចំនួន ។

-ពោតជាអាហារបន្ថែមពីលើអាហារមូលដ្ឋានដែលប្រជាជន

តែងតែនិយមដូចជា: ដុត, ស្មោរ, អាំង និងកែច្នៃធ្វើជាអង្ករពោត
មេរ្យាពោត និងនំពោត ។ ល ។

២- ពោតជាន់តូចៗដើមសំរាប់រោងចក្រ :

- ដើម និងស្នូលធ្វើជាក្រដាស , ខ្សែ ឬ សំរាប់ដុត
- គ្រាប់ពោតក្រហមកិនធ្វើជាចំណីសត្វ
- គេយកគ្រាប់ពោតដំណើបកិនជាមេរ្យាធ្វើជាការ គ្រឿងតម្បាញ

សាប៊ូ ។ ល ។

- ការចំរាញ់យកជាតិប្រូតេអ៊ីន និងអាមីដុងធ្វើជាឱសថ ។
- ការកែច្នៃធ្វើជានំប៉័ង ប្រេងឆា ទឹកស្ទើរ ។ ល ។

៣- សំរាប់ការងារស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រ :

ដំណាំពោតមានលក្ខណៈអាចអោយអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ងាយស្រួល
សិក្សាពីលក្ខណៈបន្តពូជ និងលក្ខណៈប្រែប្រួលនៃពូជពីជំនាន់មួយទៅ
ជំនាន់មួយ នៃរុក្ខជាតិ ។

III- លក្ខណៈរូបសាស្ត្រនៃដំណាំពោត :

ពោតជារុក្ខជាតិមួយបែបដែលមានអាយុកាលលូតលាស់ខ្លីល្មម
សមស្របនឹងការដាំដុះ គឺរយៈពេល ៨៥ថ្ងៃ , ៩០ថ្ងៃ , ១០០ថ្ងៃ, ១១០ថ្ងៃ
, ១៣០ថ្ងៃ និងដល់ ១៨៥ថ្ងៃ ។ ចំពោះពូជពោតនៅ កម្ពុជាយើង
ច្រើនមានអាយុកាល ៨៥ថ្ងៃ, ៩០ថ្ងៃ និង១១០ថ្ងៃ ។

ជាទូទៅដើមពោតច្រើនមានកំពស់ ១,៥ម - ៣ម ។ ដោយ

ឡែកនៅអាមេរិកខាងត្បូង កំពស់ពោតមានរហូតដល់ ៩ ម ។

ពោតមានស្លឹករាងជាបន្ទះស្រួចវែង មានបណ្តោយ ១ម ទទឹង ពី ៧ - ១៥ ស.ម ស្លឹកវាបានដុះចេញពីថ្នាំង និងតំរៀបឆ្ងាស់គ្នាពីមួយ ទៅមួយ ។ លក្ខណៈពិសេសចំពោះដំណាំនេះ គឺនៅលើដើមពោតតែ មួយមានផ្កាញី និងផ្កាឈ្មោលនៅជាមួយគ្នា តែផ្កាឈ្មោលស្ថិតនៅផ្នែក ខាងលើនៃដើម និងផ្កាញីស្ថិតនៅចំពាក់កណ្តាលដើម ។ ដូច្នេះផ្កាញី ជាកន្លែងកំណើតនៃផ្លែពោតនេះឯង ។

ដំណាក់កាលពោតចេញផ្លែ

IV ~ បច្ចេកទេសដាំដុះ :

១. ការជ្រើសរើសពូជ :

- គ្រាប់ពូជល្អ ផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់
- គ្រាប់ពូជល្អ មានភាពសុទ្ធលើសពី ៩៥%
- គ្រាប់ពូជដែលមានអត្រាដំណុះលើសពី ៨៥%
- គ្រាប់ពូជថ្មី មិនទុកយូរខែ ឆ្នាំពេកទេ
- គ្រាប់ពូជធន់នឹងជំងឺ សត្វល្អិតបំផ្លាញ និងមិនប្រេះបែក

២. រដូវកាលដាំដុះ :

នៅតំបន់ត្រូពិក ពោតជាដំណាំមួយដែលមិនរើសរដូវកាលដាំដុះ ដោយឡែកនៅប្រទេសកម្ពុជា គេអាចដាំពោតបានល្អ នៅតាម បណ្តាខេត្តមួយចំនួនតាមដងទន្លេដូចជា : ខេត្តកណ្តាល , ព្រៃវែង , កំពង់ចាម , ក្រចេះ , កំពង់ឆ្នាំង និងតំបន់ដីក្រហម ។

ចំពោះដីនៅតាមមាត់ទន្លេ គេអាចដាំបាន ២ ដង ក្នុង ១ ឆ្នាំ ដោយសារតំបន់នេះអាចធានាទឹក និងជីជាតិបានគ្រប់គ្រាន់ ។

~ រដូវវស្សា :

- ចាប់ដាំពីចុងខែមេសា ដល់ពាក់កណ្តាលខែឧសភា និងប្រមូល ផលនៅចុងខែសីហា ចំពោះតំបន់ដីតាមមាត់ទន្លេ ។

- ចាប់ដាំពីខែឧសភាដល់ខែកក្កដា និងប្រមូលផលនៅចុងខែ កញ្ញា ចំពោះនៅតំបន់ដីក្រហម ។

~រដ្ឋប្រថាប់ :

..ចាប់ដំរីរដ្ឋរទឹកសម្រក គឺចាប់ពីខែវិច្ឆិកាដល់ខែមករា ហើយ
ការប្រមូលផលនៅចុងខែមីនា និងដើមខែមេសា ។

៣. ការរៀបចំដី :

~នូវរដ្ឋប្រថាប់ :

ការភ្ជួររាស់ដីត្រូវអោយបានម្ភដួល ដើម្បីរក្សាសំណើមក្នុងដីបាន
យូរ ហើយអាចភ្ជួរដីហាលពី ៥-១៥ ថ្ងៃ ។

~នូវរដ្ឋវស្សា :

គេពុំចាំបាច់ធ្វើដីឱ្យម្ភពេកទេ ព្រោះអាចបណ្តាលឱ្យដីឆាប់
ហាប់ ក្រោយពីភ្លៀងធ្លាក់ ។ ការភ្ជួរហាលដីក្នុងរដូវនេះ ត្រូវធ្វើឱ្យបាន
ពី១ដងទៅ២ដង ដើម្បីសំលាប់ស្មៅចង្រៃ, សត្វល្អិត, ជំងឺ ព្រមទាំង
បង្កើនបន្ទុកខ្យល់ក្នុងដីឱ្យបានល្អថែមទៀត ។

៤. ការដាក់ដី :

ការដាក់លើកទី១ : ដាក់ដីទ្រាប់បាតក្នុងដី ១ ហិកតា

..ដីលាមកសត្វពី ៥-១០ តោន ភ្ជួរលុបមុនពេលដាំ

..ដី ១៥-១៥-១៥ ឬ ១៦-២០-០ ចំនួនពី ២០០-៣០០ គក្រ

ការដាក់លើកទី២ : ដីអ៊ុយរ៉េ ដាក់នៅពេលពោតចេញស្លឹក

៦-៨ សន្លឹក ឬ នៅពេលពូនគល់ លើកទី ២

ការដាក់ជីទ្រាប់បាតនៅពេលដាំ

ចំពោះប្រភេទជីគីមី អិន ប៉េ កា (N P K)

អិន N (អាហ្សូត) ដាក់ពី ៥០-១៥០ គក្រ ក្នុង ១ ហិកតា

ប៉េ P (ហ្វូស្វ័រ) ដាក់ពី ៣០-៩០ គក្រ ក្នុង ១ ហិកតា

កា K (ប៉ូតាស) ដាក់ពី ៥០-១៣០ គក្រ ក្នុង ១ ហិកតា

សេចក្តីបញ្ជាក់ :

ការដាក់ជីទ្រាប់បាតមានពីរយ៉ាង គឺភ្ជួរលុបមុនពេលដាំ និងដាក់នៅពេលដាំដោយរោយនៅក្បែរគ្រាប់ចំងាយប្រហែល ៥ ស.ម ។

ចំពោះជីបំប៉នត្រូវដាក់រោយនៅក្បែរគល់ប្រហែល ៥ ស.ម រួចពូនគល់លុបតែម្តង ។

ជីគីមីដែលត្រូវដាក់តាមដំណាក់កាលលូតលាស់របស់ពោត :

ពេលវេលាដែលត្រូវដាក់	បរិមាណនៃជីគីមី N P K	របៀបដាក់ជី
ដាក់ពេលភ្នំរាស់មុនដាំ ឬ ដាក់រោយពេលដាំ	២៥-៣០% - ១០០% - ១០០%	ដាក់ទ្រាប់បាត
ពេលពោតមានអាយុកាល លូតលាស់ ៣០ថ្ងៃ នៅ ពេលពូនគល់លើកទី ២	៥០-៧០% - ០% - ០%	ដាក់បំប៉ន

ការដាក់ជីបំប៉នចំងាយពីគល់ ៥ ស.ម

៥. ការដាំដុះ :

ក/របៀបប្រើពូជ :

- ក្នុងថ្ងៃដី ១ ហិកតា គេត្រូវប្រើគ្រាប់ពូជពី ២៥.៣០ គក្រ ។
 មុនពេលដាំត្រូវយកគ្រាប់ពូជទៅហាលឡើងវិញរយៈពេល ១ - ២ ថ្ងៃ
 ឱ្យស្ងួតល្អ ដើម្បីអោយគ្រាប់ជក់ទឹកបានរហ័សនៅពេលដាំ ឆាប់ដុះ និង
 ឱ្យដើមពោតរឹងមាំល្អ ។

- យកគ្រាប់ពូជដែលបានហាលស្ងួតទៅត្រាំទឹករយៈពេល ៤ - ៦
 ម៉ោង ដើម្បីបង្កើនអត្រាដុះនៃគ្រាប់ពូជ ។

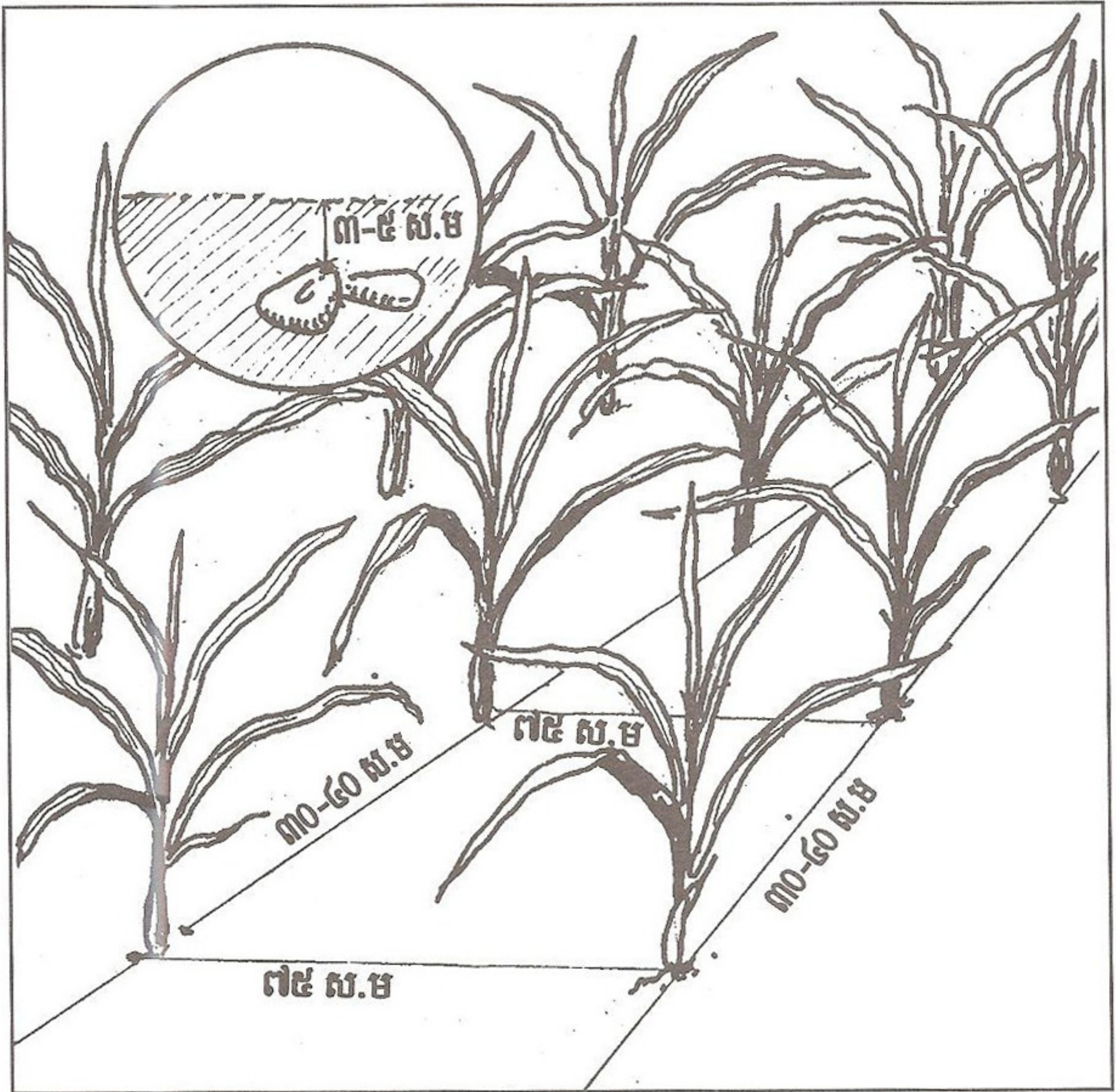
ខ/របៀបដាំ :

ការដាំពោតមាន ២ របៀប គឺដាំជាគុម្ព ឬ បុកដាំ និងដាំដោយ
 ម៉ាស៊ីន ។ ចំពោះចន្លោះ ឃ្នាតដែលត្រូវដាក់ គឺ :

ចន្លោះជួរ	ចន្លោះគុម្ព	ចំនួនដើមក្នុង/គុម្ព	ចំនួនដើមក្នុង/ហ.ត
៧៥ ស.ម	៣០-៤០ស.ម	១	៣៣០០០ - ៤៤០០០
៧៥ ស.ម	៥០-៦០ស.ម	២	៤៤០០០ - ៥៣០០០

ឯជំរៅគ្រាប់ដែលត្រូវកប់ ឬ បុកដាំ គឺអាស្រ័យដោយសភាព
 សើមមាននៅក្នុងដី ។ ចំពោះដីសើមឬនៅរដូវវស្សា គឺជំរៅប្រមាណ
 ពី ៣-៥ ស.ម ។ ចំណែកដីស្ងួត ឬ នៅរដូវប្រាំង គឺជំរៅប្រមាណពី
 ៥-៨ ស.ម ។

៦. ការថែទាំ :

ក. ការជួសជុល :

ក្រោយពេលដាំរយៈពេល ២-៣ ថ្ងៃ គឺពេលគ្រាប់ពោតចាប់ផ្តើម
 ចេញពន្ធក បើឃើញគ្រាប់ដែលមិនដុះមានតិចជាង ១០% យើងមិន
 ចាំបាច់ជួសទេ តែជួយទេវិញបើគ្រាប់មិនដុះច្រើន ត្រូវប្រញាប់
 ដាំជួសថ្មីជាបន្ទាន់ ដើម្បីធានាបាននូវចំនួនដើម និងធានាបានបរិមាណ
 ផលច្រើន ។

ខ/ការដកបំបែកកូន :

ក្រោយពេលកូនពោតដុះបាន ១៥ថ្ងៃ ឬ មានស្លឹកពី ៣-៤ សន្លឹកមានកំពស់ ១០-១៥ ស.ម ត្រូវប្រញាប់ដកបំបែកដើមចេញខ្លះទុកតែ ១-២ ដើម នៅតាមចន្លោះជួរ និងចន្លោះគុម្ពខាងលើ ។ ដើមដែល ទុកត្រូវរើសយកដើមណាដែលថ្លោស មានភាពរឹងមាំ ដុះលូតលាស់ល្អ ជាងគេ ។

ការទុកចំនួន ១-២ដើម ក្នុង១គុម្ព

គ/ការជ្រុយដី ធ្វើស្មៅ ពុលគល់ :

ក្រោយពេលដកបំបែកកូនពោតចោលខ្លះហើយ ត្រូវចាប់ផ្តើម

បោចស្មៅ ជ្រួយដីនិងពូនគល់លើកទី ១ ដើម្បីឱ្យដីធូរ ជក់សំណើមបាន ច្រើន ឬសពោតដុះបានល្អ ខ្យល់ចេញចូលបានស្រួល ។

ពេលពោតមានអាយុ ៤០ថ្ងៃ ឬ ឃើញពោតចេញស្លឹកបានពី ៦-៨ សន្លឹក ត្រូវធ្វើស្មៅដាក់ ដី និងពូនគល់ជាលើកទី ២ ដើម្បីអោយ ឬសថ្មីដុះបន្ថែមទៀត និងឱ្យពោតដុះល្អតលាស់បានល្អ ។ ជាទូទៅយើង អាចជំរះស្មៅពូនគល់ពី ៣-៤ ដង ក្នុងរដូវវស្សា និងពី ១-២ ដង នៅ រដូវប្រាំង ។ បើយើងបណ្តោយឱ្យស្មៅដុះច្រើន នោះទិន្នផលពោត នឹង ថយចុះ ដោយសារមកពីស្មៅដណ្តើមដីជាតិពោត ។

V-ការប្រមូលផល :

ការប្រមូលផល គឺប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទពូជនីមួយៗ។ ម្យ៉ាង ទៀតយើងអាចសន្និដ្ឋានថា ផ្លែពោតទុំ ដោយគេសង្កេតឃើញដើមមាន ពណ៌លឿង ស្លឹកពណ៌លឿងទុំ សំបកផ្លែស្ងួតក្រៀមស្រួយ សក់វាឡើង ខ្មៅស្រួយ គ្រាប់ភ្លឺរលោងហើយរឹង និងសំណើមក្នុងគ្រាប់មានតិចជាង ២៥% នៅពេលប្រមូលផល ។